

KS Folkevalgtprogram

Folkevalgtes rettigheter og plikter

23

27

Innhold

- 5 Forord
- 6 Hvem er folkevalgte, og hva er folkevalgte organer?
- 7 Valgbarhet og plikt til å ta imot valg
- 8 Møte- og stemmeplikt
- 10 Reglement for godtgjøringer og andre økonomiske vilkår
- 13 Inhabilitet og fritak
- 16 Krav til lokale forskrifter

Forsidefoto:

Scanstock Photo

Ansvarlig redaktør:

Dag-Henrik Sandbakken

Grafisk formgivning:

Ståle Hevrøy, Bly.

Utgivelsesår: 1. opplag, 2020

ISBN 978-82-93100-59-1

Dette heftet er utgitt av KS.

KS er kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge.

Alle landets 356 kommuner og 11 fylkeskommuner (pr. 2020) er medlemmer.

Forord

Gratulerer med vervet som folkevalgt!

Sammen med mer enn 11 000 andre er du valgt for å representere innbyggerne i din kommune eller fylkeskommune. Du skal være med på å bestemme utviklingen av din kommune/fylkeskommune i denne perioden og gjøre veivalg som vil påvirke hvordan lokalsamfunnet vil bli i mange tiår framover. Å være folkevalgt er en viktig, spennende og av og til krevende oppgave. Det er mange hensyn å ivareta, samtidig som du skal utøve et folkevalgt lederskap.

I dette heftet får du en oversikt over hvilke rettigheter og plikter du har som folkevalgt. Disse pliktene og rettighetene står oppført i kommuneloven, og er gjengitt i dette heftet. Et eksempel kan være at du har plikt til å møte i møter i folkevalgte organer, og du har rett til fri fra arbeid i forbindelse med disse møtene.

I 2019 fikk vi en ny kommunelov som påvirker hverdagen som folkevalgt. Dette heftet er oppdatert etter ny lov, og har i tillegg bestemmelser etter forvaltningsloven. Samtidig skjer det endringer i lovverket som berører kommunal sektor. Dette heftet inngår som en del av KS' Folkevalgtprogram, og du kan finne flere nyttige ressurser her.

Vi håper de kommende årene som folkevalgt blir både givende, engasjerende og meningsfull.

Lykke til!

Bjørn Arild Gram

Styreleder i KS

Lasse Hansen

Administrerende direktør i KS

Hvem er folkevalgte, og hva er folkevalgte organer?

De fleste folkevalgte er direkte valgt av folket. Noen folkevalgte er derimot indirekte valgt av folket, dvs. at de er valgt av andre folkevalgte. De rettighetene og pliktene som omtales i dette heftet gjelder alle folkevalgte slik som disse er definert i kommuneloven, dersom annet ikke er spesifisert. Som folkevalgte regnes medlemmer av følgende folkevalgte organer:

- Kommunestyre og fylkesting
- Formannskap og fylkesutvalg
- Kommuneråd og fylkesråd
- Utvalg, inkludert kommunedelsutvalg og kontrollutvalg
- Arbeidsutvalg
- Felles, folkevalgt nemnd i vertskommunesamarbeid
- Kommunestyre- og fylkestingskomiteer
- Styret for deler av den kommunale eller fylkeskommunale virksomheten i parlamentarisk styrte kommuner eller fylkeskommuner
- Representantskap og andre styringsorganer for et interkommunalt politisk råd
- Representantskap for et kommunalt oppgavefelleskap
- Et kommunalt eller fylkeskommunalt folkevalgt organ hjemlet etter særlov

ANDRE KOMMUNALE ORGANER

Loven skiller mellom folkevalgte organer og andre kommunale organer. Denne delingen kom som følge av at man ønsket å skille mellom det som anses å være folkevalgte organer, og andre organer som.

Kommuneloven gir en opprømsing av hvilke kommunale organer som er lov å opprette, disse er:

- Partssammensatte utvalg
- Styret for en institusjon
- Underordnede styringsorganer for et kommunalt oppgavefelleskap
- Styret for et kommunalt eller fylkeskommunalt foretak
- Eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd eller annet medvirkningsorgan for ungdom

Selv om loven skiller mellom folkevalgte organer og andre kommunale organer gjelder likevel de samme bestemmelsene for begge typer.

Valgbarhet og plikt til å ta imot valg

Foto: Tore Fjeld

Hvem som er valgbar til kommunestyre og fylkesting reguleres ikke i kommuneloven, men i valgloven §3-3. De som er valgbar til kommunestyre og fylkesting er alle som har stemmerett ved valget, som står innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen eller en av kommunene i fylket på valgdagen, og som ikke er utelukket eller fritatt. For eksempel kan du ikke stille til valg til kommunestyret i nabokommunen til den kommunen du har folkeregistrert bosted. Men du kan stille til fylkestinget i det fylket din hjemkommune tilhører.

Et siste vilkår for å kunne stille til valg er at vedkommende har skriftlig samtykket til å stille til valg. Samtidig er det noen unntak. De som er utelukket fra valg til kommunestyret eller fylkestinget er:

- Fylkesmannen og assisterende fylkesmann
- Den som i vedkommende kommune eller fylkeskommune er:
 - Kommunedirektør/rådmann eller dens stedfortreder
 - Kommunalsjefer, etatssjefer og ledere på tilsvarende nivå
 - Sekretær for kommunestyret eller fylkestinget
 - Ansvarlig for regnskapsfunksjonen
 - Den som foretar revisjon av kommunen eller fylkeskommunen

Kommuneloven har også noen utfyllende bestemmelser om de som er utelukket fra valg til andre organer, se kommuneloven §7-3.

Møte- og stemmeplikt

MØTEPLIKT OG GYLDIG FORFALL (§8-1)

Medlemmer av folkevalgte organer, dvs. folkevalgte, har plikt til å delta i organets møter med mindre de har gyldig forfall. Det er det folkevalgte organet selv som avgjør hvilke fraværsgrunner som anses som gyldige.

KS ANBEFALER

KS anbefaler at kommunestyret/fylkestinget utarbeider retningslinjer for gyldig forfall. Terskelen for gyldig forfall bør være høy, og KS anbefaler at følgende grunner anses som gyldige: alvorlig sykdom, uoppsettelig arbeid (at det er plikter eller viktig arbeid som ikke kan settes til side på det gjeldende tidspunkt), eller at man er fraværende grunnet nødvendig reise. Møter i andre folkevalgte organer er ikke gyldig forfallsgrunn med mindre møtet finner sted i folkevalgt organ på høyre nivå, det vil si Stortinget. Kommuner og fylkeskommuner er likestilte forvaltningsnivåer og må derfor gjøres en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle hvilket møte det er viktigst å delta i.

STEMMEPLIKT (§8-1)

Folkevalgte som er til stede i et møte i et folkevalgt organ plikter å stemme. Det er kun ved valg og vedtak om ansettelse at det er mulighet til å stemme blankt.

FRI FRA ARBEID (§8-2)

Folkevalgte har krav på fri fra sitt arbeid i forbindelse med møter i folkevalgte organer. Dersom den folkevalgte har takket ja til et heltidsverv har hun også rett til permisjon fra sitt arbeid i fire år, eller for resten av valgperioden.

Møteplikten og retten til fri fra sitt arbeid i forbindelser med møter i kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer henger tett sammen. Det er likevel ikke slik at møteplikten er ubetinget. Som tidligere omtalt kan man ha gyldig forfall. Særlig hyppig eller omfattende fravær fra sin stilling kan medføre store vanskeligheter for arbeidsgiver, og i så måte vil uoppsettelig arbeid gjelde som gyldig forfallsgrunn.

Med permisjon forstås avtale med arbeidsgiver om hel eller delvis tjenestefri fra ordinær yrkesstilling med eller uten lønn i hele eller deler av valgperiode.

KS ANBEFALER

Lovens bokstav må tolkes dit hen at retten til permisjon kun gjelder for fire år. Bakgrunnen for dette er at man kan nekte å stille til valg når man har innehatt vervet i en valgperiode. Går man inn i en ny periode gjelder ikke loven, og det vil være opp til arbeidsgiver å gi permisjon. Får man ikke dette må den folkevalgte eventuelt si opp sin stilling eller si nei til gjenvalg. Har man tidligere vært folkevalgt, men har hatt en periode uten folkevalgte verv, vil plikten til å ta på seg verv inntreffe igjen. I så måte vil også retten til permisjon gjøres gjeldende

Når en representant etter endt permisjon vender tilbake til sitt yrke kan det oppstå vanskelige situasjoner. Stillingen representanten hadde før kan ha endret innhold/organisasjonsfunksjon, eller det kan være behov for annen kunnskap eller ferdigheter. KS anbefaler derfor at arbeidsgiver og arbeidstaker kommer frem til avtaler angående dette, som begge parter kan leve med. Dette bør finne sted før permisjon gis.

Foto: Scampix

Reglement for godtgjøringer og andre økonomiske vilkår

Alle kommunestyre og fylkesting skal vedta et reglement for godtgjøring (heretter godtgjøringsreglement). Dette er et dokument som legger grunnlaget for de folkevalgtes økonomiske kompensasjon og rettigheter som for ordinære arbeidstakere vil dekkes gjennom velferdslovgivningen og folketrygden. Godtgjøringsreglementet er derfor et svært viktig dokument.

DEKNING AV ØKONOMISKE UTGIFTER OG ØKONOMISKE TAP (§ 8-3)

Den som har et kommunalt eller fylkeskommunalt tillitsverv, har krav på skyss-, kost- og overnattingsgodtgjøring for reiser i forbindelse

Den som taper inntekt fordi han eller hun har et kommunalt eller fylkeskommunalt tillitsverv, har krav på erstatning opp til et visst beløp per dag.

med vervet. Kommunestyret eller fylkestinget gir selv forskrift om slik godtgjøring.

Den som blir påført utgifter som følge av et kommunalt eller fylkeskommunalt tillitsverv, har krav på å få dekket utgiftene opp til et visst beløp per dag. Kommunestyret eller fylkestinget gir selv forskrift om dekning av slike utgifter.

Den som taper inntekt fordi han eller hun har et kommunalt eller fylkeskommunalt tillitsverv, har krav på erstatning opp til et visst beløp per dag. Kommunestyret eller fylkestinget gir selv forskrift om slik erstatning. Det skal fastsettes ulike satser for dokumenterte og ikke-dokumenterte tap.

ARBEIDSGODTGJØRING (§ 8-4)

Alle som har et kommunalt eller fylkeskommunalt tillitsverv, har krav på godtgjøring for sitt arbeid. Kommunestyret eller fylkestinget må selv fastsette forskrift for dette.

GODTGJØRING VED FRIKJØP (§ 8-5)

Denne bestemmelsen er ny og retter seg først og fremst mot ordførers godtgjøring og andre folkevalgte med heltids- eller deltidsverv. Departementet skriver at ordførergodtgjøringen bør fastsettes til en fast årlig sum som omfatter alle sider ved ordførerarbeidet og tap i inntekt

som følge av vervet. Det er kommunestyret eller fylkestinget selv som avgjør om folkevalgte som helt eller delvis tar seg fri fra ordinært arbeid for å utføre sitt folkevalgte verv skal kompenseres for dette gjennom en fast godtgjøring for frikjøpte, eller gjennom en kombinasjon av erstatning for tapt inntekt og arbeidsgodtgjøring.

ETTERGODTGJØRING (§ 8-6)

Folkevalgte som har vervet som sin hovedbeskjeftigelse, kan søke om ettergodtgjøring når de fratrer vervet. Det er opp til kommunen eller fylkeskommunen selv å vurdere om vervet er den folkevalgtes hovedbeskjeftigelse eller ikke. Dette gir rom for skjønnsmessige vurderinger. Et utgangspunkt for vurderingen av hovedbeskjeftigelse kan være at vervet bør være halvparten eller mer av den stillingen du hadde før du ble frikjøpt, uavhengig av hvor stor denne stillingen var i utgangspunktet:

- En folkevalgt som er frikjøpt tilsvarende 40 prosent og har i tillegg en ordinær stilling som tilsvarer 30 prosent, vil i dette tilfellet ha folkevalgtvervet som sin hovedbeskjeftigelse.
- En folkevalgt som er frikjøpt tilsvarende 40 prosent og har i tillegg en ordinær stilling som tilsvarer 60 prosent, vil i dette tilfellet ikke ha folkevalgtvervet som sin hovedbeskjeftigelse.

Kommunestyret eller fylkestinget skal selv gi forskrift om lengden på ettergodtgjøringen, men godtgjøringen kan ikke vare lenger enn alminnelig oppsigelsestid for fast ansatte i kommunen eller fylkeskommunen. Det er Hovedtariffavtalen som regulerer «alminnelig oppsigelsestid» og den er fastsatt til tre måneder.

Retten til godtgjøring skal avkortes krone for krone mot annen inntekt. Det samme gjelder for ordinær inntekt som den folkevalgte frivillig avstår fra. Pensjonsinntekter etter folketrygdloven kapittel 19 og 20 (alderspensjon) skal ikke anses som inntekt.

PENSJONSORDNING (§ 8-7)

Kommuneloven gir ikke i seg selv de folkevalgte noen rett til pensjon. Kommunestyret og fylkestinget kan derfor selv vedta å opprette eller slutte seg til en pensjonsordning for folkevalgte i kommunen eller fylkeskommunen. Kommunestyret kan selv vedta hva en slik pensjonsordning skal inneholde.

Den sentrale forskriften for pensjonsordning for folkevalgte i kommune eller fylkeskommune fin-

ner du ved å gå inn på KS sine hjemmesider. Her står det blant annet at dersom en pensjonsordning opprettes, så skal den omfatte alle folkevalgte med verv over en viss størrelse.

RETT TIL SYKEPENGER (§ 8-8)

Dersom du har ditt folkevalgtverv som din hovedbeskjeftigelse, skal kommunen eller fylkeskommunen sørge for at du har samme rett til sykepenger som de ansatte i kommunen eller fylkeskommunen. Det vil si at du har krav på full dekning i henhold til din godtgjøring i sykemeldingsperioden. Denne bestemmelsen regulerer ikke forholdet mellom den enkelte folkevalgte og NAV, og heller ikke kommunens/fylkeskommunens muligheter til å kreve refusjon fra NAV.

Kommunestyret eller fylkestinget bør i reglement bestemme hvordan dekningen skal skje; enten gjennom at kommunen eller fylkeskommunen betaler godtgjørelsen også etter 16 dager. I de tilfellene taper kommunen eller fylkeskommunen rett til refusjon fra NAV. Den andre måten er at kommunen eller fylkeskommunen utbetaler godtgjørelsen kun for de første 16 dagene, og så må den folkevalgte kreve sykepenger direkte fra NAV for den resterende sykemeldingsperioden. I tillegg må kommunen eller fylkeskommunen betale mellomlegget mellom eventuell full godtgjørelse og 6G som er det maksimale som utbetales fra NAV. KS anbefaler det siste av hensyn til kommunens økonomi. Er det klart at sykemeldingsperioden etter de 16 dagene blir kortvarig, kan det være grunn til å gjøre unntak fra det.

RETTIGHETER VED YRKESKADE (§ 8-9)

På samme måte som folkevalgte som har vervet som sin hovedbeskjeftigelse har rett på syke-

penger, har de også samme rett til ytelser ved yrkesskade som de ansatte i kommunen eller fylkeskommunen. Det er kommunene/fylkeskommunene selv som må sørge for å sikre disse rettighetene ved å tegne, eventuelt betale for, frivillig yrkesskadetrygdordning og eventuelle egne tilleggforsikringer.

PERMISJONER (§ 8-10)

Kommunestyret eller fylkestinget skal selv gi forskrift om permisjon for folkevalgte som har vervet som sin hovedbeskjeftigelse. Permisjon kan bare gis i samsvar med arbeidsmiljøloven §§12-1 til 12-10, 12-12 og 12-15. Det vil si:

- Svangerskapskontroll
- Svangerskapspermisjon
- Omsorgspermisjon
- Fødselspermisjon
- Foreldrepermisjon
- Delvis permisjon
- Ammefri
- Barns og barnepassers sykdom
- Omsorg for pleie av nærstående
- Militærtjeneste mv.
- Religiøse høytider

Under permisjonen beholder de folkevalgte godtgjøringen i inntil to uker, med mindre de gir avkall på den. Under svangerskapspermisjon, omsorgspermisjon, fødselspermisjon, foreldrepermisjon og permisjon ved barns og barnepassers sykdom skal kommunen og fylkeskommunen sørge for at de folkevalgte får rett til å beholde godtgjøringen etter de samme reglene som gjelder for ansatte i kommunen eller fylkeskommunen.

Inhabilitet og fritak

Folkevalgte skal alltid behandle sine saker og treffe sine vedtak i møter i organer opprettet etter kommuneloven eller særlov. Møteprinsippet er grunnleggende i kommuneloven. Organet må da følge de saksbehandlingsregler som kommuneloven fastsetter.

HABILITET OG INHABILITET

De fleste folkevalgte vil på et eller annet tidspunkt komme i en situasjon hvor det kan reises spørsmål om man er inhabil til å være med å fatte vedtak i en sak som er til behandling. At en person er «inhabil» eller «ugild», innebærer at det foreligger omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til hans eller hennes upartiskhet, og loven nærmere angir at personen er inhabil. Det er kommuneloven og forvaltningsloven som regulerer spørsmål knyttet til habilitet og inhabilitet.

At en person er «inhabil» eller «ugild», innebærer at det foreligger omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til hans eller hennes upartiskhet, og loven nærmere angir at personen er inhabil.

Foto: Shutterstock

Beslutningen om man er habil eller ikke, fattes av det folkevalgte organet som helhet.

Habilitet etter forvaltningsloven §6

Som folkevalgt, eller ansatt i kommunen/fylkeskommunen er du inhabil etter forvaltningsloven §6 dersom du er enten:

- Part i saken som skal avgjøres
- Er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nær som søsken
- Er eller har vært gift med eller er forlovet med eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en part
- Er verge eller fullmektig for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte

- Er leder eller har en ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling for et samvirkeforetak, eller en forening, sparebank, stiftelse som er parti i saken, eller et selskap som er part i saken

Det fremgår av forvaltningsloven § 6, andre ledd at man også er inhabil når «andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet». Det skal i den vurderingen blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til.

Habilitet etter kommuneloven

I tillegg til habilitetsreglene i forvaltningsloven, har vi habilitetsregler i kommuneloven. Dersom en folkevalgt har vært med på å forberede eller treffe vedtak i en sak som ansatt i kommunen eller fylkeskommunen, er personen inhabil ved behandling av den samme saken i et folkevalgt organ. Samtidig er det noen unntak, det gjelder ved behandling av årsbudsjett, økonomiplan, kommuneplan, regional planstrategi og regional plan.

Dersom en klage skal behandles, og du har vært med å forberede eller treffe vedtaket, er du inha-

Det er viktig å huske på at man også i en krisesituasjon som regel er best tjent med å la kommunen fungere mest mulig normalt.

KS ANBEFALER

Det er et godt tips å melde fra til ordfører i god tid før møtet dersom du er i tvil om du er habil til å være med å behandle en sak. Dette gir ordføreren mulighet til å undersøke saken nærmere, eventuelt til å innhente juridiske råd.

bil til å delta i behandlingen av vedtaket, eller i forberedelsen av saken til klageinstansen.

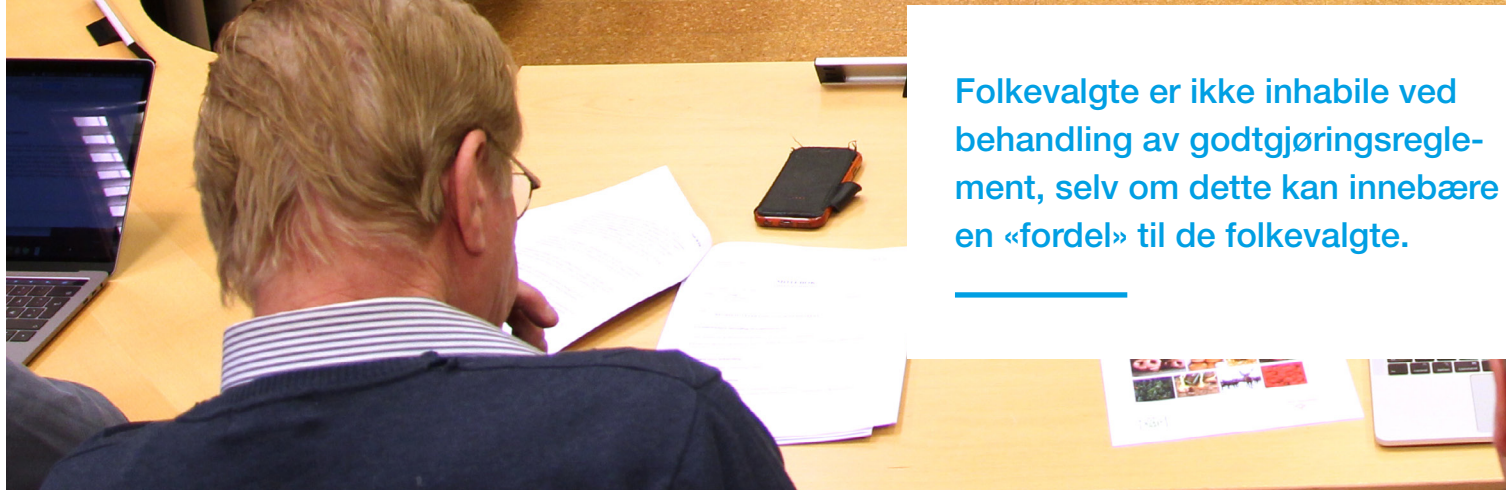
Videre er kommuneloven tydelig på at folkevalgte ikke er inhabile når det skal velges personer til offentlige tillitsverv, eller når det skal fastsettes godtgjøring o.l. for slike verv. Et eksempel på det er at folkevalgte ikke er inhabile ved behandling av godtgjøringsreglement, selv om dette kan innebære en «fordel» til de folkevalgte.

FRITAK

Kommuneloven åpner også for at folkevalgte kan søke om å bli fritatt fra å delta i behandlingen av en sak, hvis personlige grunner tilsier fritak. Det er da det folkevalgte organet som avgjør om hun eller han skal fritas.

Folkevalgte er ikke inhabile ved behandling av godtgjøringsreglement, selv om dette kan innebære en «fordel» til de folkevalgte.

Krav til lokale forskrifter

Som beskrevet ovenfor er det flere tilfeller der kommuneloven krever at kommunestyret eller fylkestinget selv gir forskrift. Lovgivningen stiller krav til hvordan kommunen og fylkeskommunen skal gå frem når de skal vedta forskrifter, da er det særlig forvaltningsloven kapittel 7 som er aktuell. I dette kapitlet vil vi gå igjennom de ulike kravene og forsøke å gi en sammenstilling av disse.

FORSKRIFT, INSTRUKS ELLER RUNDSKRIV?

En forskrift er et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer. Bruken av begrepet «forskrift» bør være konsekvent, og det bør ikke kalles vedtekt, reglement, instruks, rundskriv eller lignende dersom dette etter lovens definisjon er en forskrift. Det bør også være tydelig hva forskriften handler om. Et eksempel er *Forskrift om ekstraordinær båndtvang, Hol kommune, Viken*.

Før kommunestyret eller fylkestinget fastsetter en forskrift, må saken være «så godt opplyst som mulig» før vedtak treffes.

KS ANBEFALER

Lokale forskrifter gir innbyggere i kommuner og fylkeskommuner både rettigheter og plikter, det er derfor viktig at de er skrevet på et språk som både er klart og lettfattelig. Jobb derfor med språket i forskriftsarbeidet og oppbygningen av forskriften.

Her fremgår det tydelig at det er en forskrift, hva den handler om, og hvilken kommune det gjelder for.

SAKSUTREDNING

Før kommunestyret eller fylkestinget fastsetter en forskrift, må saken være «så godt opplyst som mulig» før vedtak treffes. Forvaltningsloven stiller krav til at saken må være utredet, og at resultatet av utredningen må fremgå i saksframlegget. I regjeringens veiledning for forskriftsarbeid for kommuner står det:

Utredningen i saksframlegget må gjøre rede for bakgrunnen for forslaget. De eksisterende reglene bør omtales, og det bør påpekes hvorfor kommunen mener det er behov for nye forskrifter. Innholdet i de nye forskriftsbestemmelsene må beskrives.

Videre må utredningen gi en vurdering av hvilke økonomiske og administrative konsekvenser forskriftene kan få for næringsliv, organisasjoner, privatpersoner og offentlige instanser. Utredningen må omtale både utgifter, inntekter, innsparinger og praktiske konsekvenser som kan oppstå. Hvis forskriften kan få vesentlige konsekvenser knyttet til f.eks. miljøet, distriktsutvikling eller likestilling, må også disse konsekvensene analyseres og kommenteres. Utredningen bør videre gjøre rede for hvorfor forskrifter er bedre egnet enn eventuelle alternative virkemidler som f.eks. holdningsskapende tiltak.

Det presiseres også at omfanget av utredning må tilpasses sakens betydning.

FORHÅNDSVARSLING

Forvaltningsloven §37 lister opp som krav at offentlige og private virksomheter, interessegrupper mv. skal gis anledning til å uttale seg før forskriften blir ferdigstilt. Det er kommunen eller fylkeskommunen som bestemmer på hvilken måte denne forhåndsvarslingen skal foregå, og hvilken frist som gjelder for uttalelser. Det er riktignok noen unntak fra å forhåndsvarse, det er hvis det ikke vil være praktisk gjennomførbart, vanskeliggjøre gjennomføring av forskriften eller svekke dens effektivitet eller anses som unødvendig.

HVEM SKAL HØRES OG HVORDAN SKAL HØRINGEN GJENNOMFØRES?

Som det ble presisert ovenfor skal høringen foregå før forskriften blir ferdigstilt, så høringen er en viktig del av saksutredningen. Loven lister opp hvem som skal høres:

- Offentlige institusjoner
- Private institusjoner
- Organisasjoner og interessegrupper for de det gjelder for de som blir særlig berørt

Loven lister også opp krav om at uttalelse skal hentes fra andre som ikke står nevnt i kulepunktlista over, hvis det trengs for å få saken «allsidig opplyst». I boka Forvaltningsloven i kommunene skriver Halvorsen og Grimstad følgende:

Ettersom kommunale forskrifter bare vil gjelde i den kommunen de er gitt for, vil som regel ikke høringsplikten være like omfattende som for statlige forskrifter. Men også kommunale forskrifter kan ha så stor faktisk eller prinsipiell betydning at [...] nasjonale interesseorganisasjoner mv. bør høres.

Det er forvaltningsorganet selv som bestemmer hvordan forhåndsvarslingen av berørte skal foregå. Den vanligste formen er å sende et høringsbrev til berørte parter, men det kan også gjennomføres høringsmøter. Det er opp til kommunen/fylkeskommunen å sette frist for høringen, og høringsfristens lengde bør ses i sammenheng med hvor komplisert eller viktig saken er. Etter utredningsinstruksen, som gjelder for statlige virksomheter, skal høringsfristen normalt være tre måneder og ikke kortere enn seks uker.

KS ANBEFALER

Dagens digitale samfunn gjør det lett å dele informasjon raskt og enkelt. Bruk derfor kommunens tilgjengelige informasjonskanaler for å formidle vedtak om eller endring av forskrift.

De uttalelsene som eventuelt kommer skal gis skriftlig, men det kan gis unntak for at uttalelser kan gis muntlig. Også høringsmøter som nevnt tidligere kan være aktuelle for å innhente uttalelser.

FORMKRAV OG KUNNGJØRING

Forvaltningsloven lister ikke opp mange krav til utforming av forskrifter, men de som listes opp er følgende:

En forskrift skal:

- inneholde en uttrykkelig henvisning til den eller de bestemmelser som gir forvaltningsorganet hjemmel til å utferdige forskriften, og en henvisning i samsvar med EØS-høringsloven § 12 hvis forskriften inneholder tekniske regler i henhold til nevnte lov.
- nevne det forvaltningsorgan som har gitt forskriften
- kunngjøres i Norsk Lovtidend
- i kunngjøringen betegnes som forskrift

Det finnes riktignok flere veiledninger å støtte seg på, blant annet «Lovteknikk og lovforberedelse», og «Forskriftsarbeid for kommuner». Under har vi listet opp viktige punkter som bør inngå i en forskrift:

- Forskriftens tittel
- Henvisning til hjemmel
- Bestemmelser bør komme i en logisk rekkefølge
 - Formål og virkeområde
 - Definisjoner av uttrykk brukt i forskriften
 - Innbyggernes rettigheter/plikter
 - Om straff/andre sanksjoner

- Ikraftsetting og eventuelle overgangsordninger
- Eventuelle endringer i eller oppheving av andre forskrifter

Når det gjelder kunngjøringen er det kommunen eller fylkeskommunen som har ansvaret for at den lokale forskriften blir kunngjort. Det er viktig at forskriften blir kunngjort i Norsk Lovtidend slik det står presisert i loven, se rundskriv G-149/92 Kunngjøring i Norsk Lovtidend – Regionale og lokale forskrifter, for mer informasjon¹. I tillegg er det viktig at de som blir berørt av en forskrift får kunnskap om dette. Derfor bør kommunen eller fylkeskommunen tilstrebe å formidle dette på en hensiktsmessig måte.

ENDRING ELLER OPPHEVING AV FORSKRIFT

Det stilles like krav til endring og oppheving av forskrift som det å vedta en ny forskrift. Endringsforskriften og opphevingsforskriften må bruke samme målform, ord og uttrykk som den gjeldende forskriften.

I en endringsforskrift gjengis bare de bestemmelsene i den eksisterende forskriften som skal endres.

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/g-14992/id107842/>

KS
Postadresse: Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Besøksadresse: Haakon VII's gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00
ks@ks.no
www.ks.no